

In Memoriam

Jan Willemen

Toen ik zondag om kwart voor elf de St. Jozefkerk binnenkwam, zag ik op zijn vaste plaats - links van het altaar op de op één na voorste bank - Jan Willemen zitten. „Straks even op hem wachten” dacht ik. Twee minuten later zakte hij in de bank in elkaar.

Mensen konden niets meer voor hem doen en korte tijd later kon de dokter slechts zijn dood constateren. Zo vertrok Jan Willemen uit het leven als het ware in zijn werkplaats - de kerk - en tot gebed gereed. Symbolischer kon de tijd en de plaats van zijn overlijden niet gekozen zijn. In tientallen kerken immers heeft hij gewerkt, honderden ramen scheppend, die de bewonderende toeschouwer uitnodigden tot meditatie, verdieping en gebed. Tot ver buiten Dongen en zelfs tot in het buitenland getuigen zijn talloze scheppingen van de rijkdom van zijn geest en van het talent van zijn handen.

Deze gaven mogen hem in de kiem geschonken zijn, de bloei ervan is slechts te danken aan toeloze energie, mateloze werkkraft, diep bewust leven en sterk doorvoelde sociale verbondenheid.

Van Jan Willemen mag misschien gezegd worden, dat hij zijn geluk te danken had aan 'n ongeluk: wellicht zou hij zich nooit ontworsteld hebben aan de modeltafel van de schoenfabriek, als niet de in die tijd gevreesde t.b.c. hem voor een langdurige rustkuur naar Berg en Bosch had verwezen. Daar ontdekte hij de

wijdere mogelijkheden van zijn te-kentalent en verrijkte hij zijn geest door gretig verslonden literatuur. Toen hij genezen thuis kwam was hij een mens geworden met andere mogelijkheden en stond de knop van zijn talent op open breken. Zijn opleiding, aanvankelijk aan de leer-gangen in Tilburg, maar vooral aan de Academie van Antwerpen, onder grootmeesters als Permeke en Prof. Huet, legde talenten bloot, waarvan de waarde en mogelijkheden aanvankelijk alleen maar door hen onderkend werden. Het was - kort na de oorlog - nog de tijd dat artistiek talent alleen maar dieper kon wortelen als het door eigen groei-kracht in staat en bereid was armoe en ontbering te doorstaan.

Ook op een afgestudeerd en be-gaafd glazenier stonden particulieren noch overheid trappelend te wachten op de eer hem een opdracht te mogen verlenen. Niettemin slaagde Jan Willemen erin, binnen de enge grenzen van zijn materiële be-hoeften een basis te leggen voor zijn artistieke en sociale ontplooiing.

Maar toen in 1955 de mogelijk-heid ontstond aan de h.b.s. een aantal tekenlessen te gaan geven, voelde hij zich - na wikken en wegen - ten opzichte van zijn gezin verplicht het stukje zekerheid dat die betrekking bood, te aanvaarden, al betekende dit, minstens in de tijd, een beknotting van zijn kunstenaar-schap.

Anderzijds bleek al spoedig, dat de omgang met de jeugd en de bij velen vaak moeizame worsteling met een techniek, die voor hem spel was, verrijkend voor hem werkte. Ook de verbreding van zijn sociale contacten in de omgang met collega's was een bron van inspiratie en ontspanning tegelijkertijd. Vandaar dat hij zijn werk op school breed uitmat en zich niet beperkte tot zijn lessen, maar enthousiast leiding gaf aan decorbouw voor toneel en in zijn grime de koppen vervormde tot de karakters van hun spel.

Niettemin bleef hij primair de scheppende kunstenaar, die met een

zekere zorg zijn aantal lessen zag groeien en ieder vrij uur woekerend besteedde op zijn atelier. Daar werkte hij als een echte glazenier, zich niet beperkend, zoals zovele anderen, tot het ontwerp en de uitwerking ervan, de technische uitvoering overlatend aan een atelier, maar zelf de hele ambachtelijke bewerking verzorgend. Dit maakte dat hij tot in ieder detail van elk kunstwerk met zijn volle ziel verweven was.

Hij heeft - hoewel toch pas laat gestart - mogen beleven dat zijn kunstenaarschap een brede erkenning vond en zijn werk zich verbreidde over een grote geografische uitgestrektheid en gewaardeerd werd in alle maatschappelijke lagen. De kroon op deze erkenning vormde voor hem het verzoek - na zijn pensionering - om de onvoltooide restauratie van de kerk van Hoogstraten in België, waaraan zijn leermeester begonnen was, te voltooien: hij was de enige leerling die Prof. Huet dit grootse werk durfde toevertrouwen.

Zo heeft hij zichzelf monumenten van herinnering gebouwd, die het onmogelijk maken hem ooit te vergeten.

Maar even groot als zijn werk was de mens Jan Willemen. Nooit vergetend waar hij zelf begonnen was, voelde hij zich blijvend verbonden met alles wat zwak was in de samenleving en in woord en daad beleefde hij deze getuigenis. Zijn rijke geest bleef zich bewust, dat hij het pad van de ontwikkeling - hoewel hoog beklommen - van beneden af had afgelegd en hij was dan ook in staat tot contact met iedereen.

Met het heengaan van Jan Willemen lijdt de Dongense gemeenschap een groot verlies, maar het meest van allen natuurlijk zijn vrouw en kinderen. Mogen zij troost vinden in de overtuiging dat alleen hij door een groot verlies kan worden getroffen, die de zegen gekend heeft iets waardevols te bezitten en moge de dank daarvoor de droefheid temperen.

A. Brouwers